

نقش‌گرایی و امانتداری
نظریه، روش و آموزش ترجمه نقش‌گرا

www.ketab.ir
نویسنده
کریستیانه نورد

مترجم
آذر فرقانی تهرانی
عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان

انتشارات دانشگاه اصفهان

سرشناسه	نورد، کریستیان، ۱۹۴۳ - م. Nord, Christiane
عنوان و نام پدیدآور	نقش گرایی و امانتداری نظریه، روش و آموزش ترجمه نقش گرا/ نویسنده کریستیانه نورد؛ ترجمه آذر فرقانی تهرانی
مشخصات نشر	اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	۳۶۳ ص.
فروست	انتشارات دانشگاه اصفهان؛ ۷۲۲
شابک	978-600-110-188-5
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: Funktionsgerechtigkeit und Loyalität: Theorie, Methode und Didaktik des funktionalen Übersetzens, 2011
یادداشت	واژه نامه
یادداشت	کتابنامه
یادداشت	نماینه
موضوع	ترجمه - روش شناسی
موضوع	Translating and interpreting -- Methodology
شناسه افزوده	فرقانی تهرانی، آذر، ۱۳۵۹ - مترجم
شناسه افزوده	دانشگاه اصفهان
شناسه افزوده	University of Isfahan
رده بندی کنگره	P306
رده بندی دیوئی	۴۱۸/۰۴
شماره کتابشناسی ملی	۷۶۲۹۱۵۱

عنوان کتاب:	نقش گرایی و امانتداری نظریه، روش و آموزش ترجمه نقش گرا
نویسنده:	کریستیانه نورد
مترجم:	آذر فرقانی تهرانی
ویراستار ادبی:	علی اکبر احمدی دارانی
ناشر:	دانشگاه اصفهان
نوبت چاپ:	اول، تابستان ۱۴۰۰
شمارگان:	۱۰۰۰
ناظر فنی:	رضا نیکبخت
چاپ و صحافی:	دانشگاه اصفهان
قیمت:	۷۰۰,۰۰۰ ریال

تمامی حقوق نشر برای ناشر محفوظ است

مراکز فروش کتاب

اصفهان: دانشگاه اصفهان، چاپخانه دانشگاه، تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۳۲۱۸۵ و ۰۳۱-۳۷۹۳۲۰۹۲

پست الکترونیکی: press@res.ui.ac.ir

- میدان آزادی، خیابان دانشگاه، فروشگاه کتاب دانشگاه اصفهان تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۳۲۰۶۸

تهران: میدان انقلاب، خیابان شهید لبافی نژاد، بین ۱۲ فروردین و اردیبهشت، پلاک ۲۳۸

موسسه کتابخانه مرکزی، بخش کتابخانه، دانشگاه اصفهان، تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۱۱۷۳ - ۰۲۱-۶۶۴۹۴۴۰۹۰

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم	۱
فصل اول: نظریه ترجمه نقش گرا	۱
امانتداری به جای وفاداری: پیشنهادهایی برای نوع‌شناسی ترجمه نقش گرا، مدل و تصویر آن	۳
هدف، امانتداری و هنجارهای ترجمه	۲۱
نقش متن و ترجمه با الگوی ترجمه تپرها و عنوان‌ها	۳۹
ترجمه نقش‌گرای عنوان‌ها	۴۷
ترجمه: اسپاگاتی میان فرهنگها؟	۶۵
آیا مخاطب موجودی ناشناخته است؟ امکانها و مرزهای مخاطب‌محوری در ترجمه	۷۶
امانتداری به مثابه رفتاری اخلاقی در فرآیند ترجمه	۹۳
فصل دوم: روش ترجمه نقش گرا	۱۰۳
مشکلات ترجمه- دشواری‌های ترجمه: آنچه باید در سر مترجمان بگذرد	۱۰۳
نقل قولها و تلویحها به منزله مشکلات پراگماتیک ترجمه	۱۱۳
عمودی به جای افقی: واحد ترجمه از دیدگاه نقش گرا	۱۴۲
مثال لنگان و سایر نکات قابل توجه و قابل به‌خاطر سپاری: فرا ارتباط در متون کتابهای آموزشی آلمانی	۱۵۴
إقناع از طریق خطاب: نقش ارتباط اجتماعی به منزله ابزار ترغیب در متون تبلیغاتی انگلیسی، اسپانیایی و	۱۷۴
عمل ارتباطی در فرآیند ترجمه: سبک‌شناسی تطبیقی بر محور پیکره اسپانیایی- آلمانی	۲۰۴
فصل سوم: آموزش ترجمه نقش گرا	۲۲۷
ترجمه وفادار، ترجمه آزاد، هم‌ارزی و یا چرا به سفارش ترجمه نیاز داریم؟	۲۲۷
ده نظریه درباره موضوع «کتاب آموزشی ترجمه»	۲۴۳
از خطاها بیاموزیم: تأملاتی درخصوص ارزیابی بازده ترجمه	۲۶۲
«چه کسی جمله اول را می‌گوید؟» تأملاتی درباره شیوه‌های نوین کار در کلاس درس ترجمه	۲۷۴
آیا نظریه‌ها بی‌فایده‌اند؟ نظریه(های) ترجمه و فایده آن(ها) در عمل ترجمه	۲۹۳
بعد از بولونیا خبر جدیدی نیست؟ تأملاتی در دوران بازنشستگی	۲۹۹
کتابشناسی	۳۰۹
فهرست اعلام	۳۲۳
واژه‌نامه آلمانی- فارسی	۳۲۹
واژه‌نامه فارسی- آلمانی	۳۴۷

پیشگفتار مترجم

کتاب حاضر، ترجمه‌ای است از کتاب Funktionsgerechtigkeit und Loyalität نوشته خانم پروفیسور کریستیانہ نورد،^۱ محقق و نظریه‌پرداز مشهور و برجسته ترجمه‌شناسی و مطالعات ترجمه. او متولد سال ۱۹۴۳ م. در ابرزوالده^۲ آلمان است. خانم پروفیسور نورد در سال ۱۹۶۳ موفق به کسب درجه کارشناسی ارشد رشته مترجمی زبانهای اسپانیایی و انگلیسی از انستیتو ترجمه کتبی و شفاهی دانشگاه روپرشت-کارلس هایدلبرگ^۳ شد و در سال ۱۹۸۳ دکتری خود را با درجه عالی در حوزه ترجمه‌شناسی و زبان و ادبیات اسپانیایی از این دانشگاه اخذ نمود. در سال ۱۹۹۲ در زمینه مطالعات کاربردی و آموزش ترجمه با تحقیق و کار بر روی موضوع ترجمه تیرها و عنوان‌ها در دانشگاه وین موفق به اخذ درجه پروفیسوری شد. وی از سال ۱۹۶۷ کرسی استادی حوزه‌های ترجمه‌شناسی، زبانشناسی کاربردی و ترجمه تخصصی (اسپانیایی) دانشگاه‌های هایدلبرگ، وین، هیلدلسهایم،^۴ اینسبروک^۵ و مدرسه عالی ماگدبورگ-اشتندال^۶ را در اختیار داشته، در طول این دوران و در قالب دوره‌های کوتاه‌مدت مؤسسه DAAD، در برخی کشورهای آسیایی، آمریکای لاتین، آفریقای جنوبی و روسیه به فعالیت در حوزه ترجمه پرداخته است. اگرچه او در سال ۲۰۰۵ از فعالیت رسمی در دانشگاه بازنشسته شده است؛ اما از سال ۲۰۰۷ به عنوان استاد مدعو در دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش ترجمه در کشورهای مختلفی نظیر چین، ایتالیا، اسپانیا و اتریش به آموزش علم ترجمه همت گمارده است.

او آثار علمی و مقالات فراوانی در زمینه علم ترجمه‌شناسی به رشته تحریر درآورده و سهم شایانی در پیشرفت این علم نسبتاً نوین و نوپا داشته است. از جمله محورهای اصلی تحقیقاتی وی مسأله

^۱ در ایران و به خصوص در منابع ترجمه شده از زبان انگلیسی با نام «کریستین نورد» مشهور است.

^۲ Eberswalde

^۳ Institut für Übersetzen und Dolmetschen an der Ruprecht-Karls- Universität Heidelberg

^۴ Hildelsheim

^۵ Innsbruck

^۶ Hochschule Magdeburg-Stendal

«نقش‌گرایی» در نظریه‌پردازی‌های مربوط به علم ترجمه، روش ترجمه و آموزش آن است. بر اساس این مفهوم، «ترجمه» و یا «برگردان» عبارت است از فعالیت مترجم برای تولید یک متن مقصد نقش‌گرای وابسته به متن مبدأ. میزان این وابستگی به هدف و نقشی بستگی دارد که مترجم و یا سفارش ترجمه برای متن مقصد در نظر می‌گیرند. انتشارات علمی او در این زمینه بالغ بر ۲۰۰ مقاله و کتاب است. او به همراه همسرش کلاوس برگر^۱ بخشهایی از کتاب مقدس را نیز به زبان آلمانی ترجمه کرده است.

کتاب «نقش‌گرایی و امانتداری» در دو مجلد در سال ۲۰۱۱ در برلین منتشر شد. جلد اول که حاصل گردآوری و تکمیل ۱۸ مقاله از دوران تحصیل و تدریس است، به نظریه، روش و آموزش ترجمه نقش‌گرا می‌پردازد. موضوع جلد دوم، ترجمه متون ادبی و مذهبی از منظر نقش‌گرایی است. کتاب حاضر، ترجمه جلد اول کتاب «نقش‌گرایی و امانتداری» و مشتمل بر سه فصل است. در فصل اول، نویسنده ترجمه را به عنوان یک عمل ارتباطی بین فرهنگی معرفی می‌کند و به طرح نظریه‌های نقش‌گرا در ترجمه می‌پردازد. موضوع اصلی این فصل، نقش متن و ترجمه، هنجارهای ترجمه، مخاطب‌محوری و امانتداری به منزله عملی اخلاقی در فرآیند ترجمه است. او در قالب شش مقاله، به معرفی نظریه‌های مطرح شده درخصوص ترجمه و انواع آن می‌پردازد. فصل دوم که متشکل از شش مقاله است، حاوی نکته‌های مهمی درخصوص شیوه‌های مختلف ترجمه با تکیه بر نظریه‌های مطرح شده در فصل اول است. او در این فصل، میان مشکلات و دشواری‌های ترجمه تمایز قائل می‌شود، به مشکلات مربوط به ترجمه نقل قولها و تلویحات می‌پردازد و واحد ترجمه را از دیدگاه نقش‌گرا توصیف می‌کند. در ادامه با معرفی نقش‌های میز، فرامتنی، ارتباط اجتماعی، بیانی، اطلاع دهنده، ارجاعی و ترغیبی و به کمک مثالهای متناسبی از آثار ترجمه‌شده به زبانهای آلمانی، انگلیسی، اسپانیایی و فرانسه بر اهمیت مسأله نقش‌گرایی در ترجمه تأکید می‌ورزد. از منظر وی مسأله نقش‌گرایی باید در سطوح مختلف متنی و فرامتنی، از ترجمه عنوان‌ها گرفته تا نقل قولها و باز از سرگیری‌ها و ... و نیز ترغیب مخاطبان در متون تبلیغی مورد توجه خاص مترجم قرار گیرد و سعی کند نقش‌های مربوط را در ترجمه‌اش تا سر حد امکان محقق سازد. او مقید به اصل «نقش‌گرایی همراه با رعایت امانتداری» در ترجمه است. مدل چهارنقشی او که بر پایه مدلهای آموزشی ترجمه از بولر^۲ (۱۹۳۴) و یاکوبسون^۳ (۱۹۷۱) استوار است، به تشخیص واحدهای نقش‌گرای عمل ترجمه به عنوان یک فعالیت ارتباطی میان فرهنگهای مبدأ و مقصد کمک می‌کند. در شش مقاله فصل سوم که به آموزش ترجمه نقش‌گرا می‌پردازند، بر اهمیت سفارش ترجمه تأکید نموده و سفارش آموزشی ترجمه را رویکردی مؤثر در پیشبرد اهداف آموزشی کلاس درس ترجمه می‌خواند. علاوه بر آن ده نظریه جهت تدوین یک «کتاب آموزشی ترجمه» ارائه می‌کند و شیوه‌های نوین و متفاوتی را جهت کار در کلاس ترجمه ارائه می‌دهد.

^۱ Klaus Berger

^۲ Bühler

^۳ Jakobson